

Tubielewicz, Jolanta

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa : Sprawozdanie z Działalności Wydziałów : Wydział I językoznawstwa i historii literatury : Streszczenia : Stosunek Japończyków do imigrantów na podstawie najstarszych zachowanych źródeł pisanych

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 54, 122-123

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

3) *Elohim*, Bóg, Theos, Deus, Gott etc. W hebr. jest to liczba mnoga, we wszystkich przekładach: singularia; jest to raczej problem teologiczny (zob. wyjątkowo bogata literatura przedmiotu).

4) *Haszammajim we haarec*, niebo i ziemia, Himmel und Erde etc. To hebr. wyrażenie oznacza „świat, wszechświat” i część przekładów znaczenie to uwzględnia (w rozszerzeniu tekstu lub komentarzu), np. włos. il mondo, niem. die Welt, pol. nasz świat (*Biblia dla dzieci*). Niekonsekwentnie stosowana jest też kategoria określoności, np. bułg. nebeto i zemjata. W hebr. „niebo” to pluralis tantum, co rzadko oddawane jest w przekładach, por. białorus. njabjoso, franc. les cieux i le ciel, hiszp. los cielos i el cielo i in.

5) *tohu wabohu*, pusta i próżna, inanis et vacua, wüst und leer etc. Problemem jest przekład onomatopei hebrajskiej złożonej z dwóch rzeczowników i oznaczających łącznie „chaos”. Najbliższy oryginału (aczkolwiek niezgrabny) jest przekład Sandauera: „męt i zamęt... nad odmętem”.

6) *ruah Elohim*, Duch Boży, Spiritus Dei, Gottes Geist etc. Problemem jest hebr. *ruah*, które część tłumaczy oddaje (często w komentarzu) jako „oddech, tchnienie, wicher, wiatr”, np. niem. Gottes Atemzug, gewaltiger Sturm, niderl. vind van God, wł. vento impetuoso.

7) *merahafet*, unosił się, schwebte, naszesze się etc. Problemem jest tu kategoria czasu i aspektu, najczęściej jest to imperfekt (iterativum) jako „niedokonany czas przeszły trwały”.

8) *al-pnei*, na twarzy, nad obliczem, nad, super faciam, upon the face, über etc. Hebrajskie „na obliczu” jest obrazowym przymkiem znaczącym „nad, na, na powierzchni”, w *Septuagincie* występuje jako epano, w *Vulgacie*: super faciam, stąd różnorodne przekłady.

W referacie przedstawiono szczegółowszą analizę z powołaniem się na inne języki. Wniosek: językoznawca po zasięgnięciu opinii innych specjalistów (zwłaszcza teologów) ma prawo do analizy przekładów tekstów biblijnych, a rezultaty jego krytyczno-translatorycznych dociekań mogą okazać się pożyteczne zarówno dla tłumaczy jak i dla egzegetów tekstów sakralnych.

Jolanta Tubielewicz

STOSUNEK JAPOŃCZYKÓW DO IMIGRANTÓW NA PODSTAWIE NAJSTARSZYCH ZACHOWANYCH ŹRÓDEŁ PISANYCH

Najstarszymi zachowanymi w Japonii tekstami o walorze historycznym są: Kojiki („Księga dawnych wydarzeń”) z 712 r., Nihongi („Kronika Japonii”) z 720 r. oraz liczne „opisy obyczajów i ziem” spisywane w poszczególnych prowincjach po 713 r. Porównanie wszystkich tekstów może dać zbliżony do rzeczywistości obraz stosunku Japończyków do osiedlających się na archipelagu

obcokrajowców (głównie Koreańczyków). Obraz ten nie jest jednolity. Zauważyć można, że dobre traktowanie imigrantów zależało od wielu czynników, z których najważniejsze były: pozycja społeczna imigrantów oraz ich przydatność ekonomiczna (np. wysoko kwalifikowani rzemieślnicy) bądź kulturalna (np. ludzie nauki lub eklezjaści buddyjscy). Ze złym przyjęciem mogły się spotkać w Japonii grupy imigracji zarobkowej (chłopi bez kwalifikacji zawodowych) oraz ludzie, którzy nie umieli się dostosować do lokalnych obyczajów. Odbiciem różnorodnych lecz prawdopodobnych zachowań wobec imigrantów są przede wszystkim opisy zawarte w fudoki, nie są bowiem zabarwione tendencją gloryfikowania dynastii cesarskiej. Nie można takiego stwierdzenia odnieść do Kojiki i Nihongi, ponieważ dzieła te – skompilowane przez urzędników dworskich jako oficjalne kroniki – miały na celu przede wszystkim głoszenie chwały rodu cesarskiego i innych potężnych rodów. Z tego względu wyrażany w nich stosunek do cudzoziemców często był podbity lekceważeniem lub wręcz pogardą. Autorstwo zatem dokumentów z VIII w. nie jest bez wpływu na przekazywany obraz epoki. Wyraźne różnice dojrzeć można w podejściu dworskich apologetów dynastii a prowincjonalnych skrybów, którym obce były panujące na dworze tendencje.

Hanna Popowska-Taborska

NA TROPIE DAWNYCH KASZUBSKICH FORMUŁ MAGICZNYCH

W bogatych zbiorach kaszubskiego słownictwa uwagę zwracają interiekcje wyrażające zdziwienie, zniecierpliwienie i gniew poprzedzone wykrzyknikiem *ala*, po którym następuje człon drugi użyty w datiwie, nominatiwie lub vocatiwie. Całość uzupełniania bywa czasami wyrażeniem „*ješ ñe rãz!*”; z rzadka pojawiają się również formacje skrócone, pozbawione wykrzyknika *ala*. Jako wyrażające treści emocjonalne interiekcje te zdają się stanowić specyfikę językową Kaszub. W *Słowniku gwar kaszubskich* Bernarda Sychty reprezentowane są ponad pięćdziesięcioma przykładami, w innych słownikach kaszubskich występują reliktoowo. Sądzić wypada, że niemal wszystkie słowa utrwalone w owych archaicznych wykrzyknikach dotyczyły w przeszłości świata demonów i sił nieczystych. Niektóre z nazw stanowiących drugi człon interiekcji (*ala bestjã!*, *ala belóné!*, *ala dj'ablěšče!* *ala kace!* *ala koblěšče!* *ala kukove!* *paronovim!* *ala peklinove!* *sarcěstemu!* *ala sor'ěnovi!* *ala vilkove!* *ala złému!*) mają proste odniesienia do kaszubskich nazw diabłów (*bestjã* 'zły duch w postaci węża' *belón* 'czort, zły duch', *kat* 'ts.', *kobel* 'zły duch, diabeł', *kuka* 'zły duch zadawany przez czarownicę w pożywieniu', *par'ón* – według B. Sychty: „zły duch, o którym lud nic bliżej powiedzieć nie umie”, *pekelnik* 'diabeł, zły duch', *sarcěsti* 'duch siły i przemocy', *soriń* 'zły duch, sprawca kalectw', *vilk* 'demon